

คำนำ

คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเนื้อหาภายในเล่มจำแนกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 สารสำคัญเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ด้านบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 2 ระเบียบกฎหมายและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 3 ภาคผนวก ประกอบด้วย แบบพิมพ์ต่างๆ สำหรับการขอรับบำเหน็จบำนาญ ตัวอย่างคำสั่งจ่ายบำเหน็จบำนาญ วิธีการคำนวณบำเหน็จบำนาญ และตัวอย่างประเด็นทักท้วงกรณีต่างๆ

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือคู่มือนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งรับผิดชอบด้านบำเหน็จบำนาญข้าราชการและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างครบถ้วน ถูกต้อง รวดเร็ว ตามระเบียบกฎหมาย สร้างความพึงพอใจ ขวัญและกำลังใจให้แก่ข้าราชการและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนทายาทผู้มีสิทธิรับสวัสดิการด้านบำเหน็จบำนาญดังกล่าว ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งในภารกิจสำคัญของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักงานกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น

มีนาคม 2559

สารบัญ

ส่วนที่ 1 สิทธิประโยชน์ด้านบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. บำเหน็จบำนาญพนักงาน/ข้าราชการส่วนท้องถิ่น	1
1.1 ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	1
1.2 งบประมาณสำหรับสวัสดิการบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น	1
1.3 กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (กบท.)	3
1.4 สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับบำเหน็จบำนาญ	7
• หลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับบำเหน็จบำนาญปกติ	8
• ประเภทของบำเหน็จบำนาญปกติ	9
• เวลาราชการและการนับเวลาราชการปกติ	9
• การนับเวลาราชการทวีคูณ	10
• การนับเวลาราชการต่อเนื่องกรณีการกลับเข้ารับราชการใหม่	11
1.5 แนวทางปฏิบัติ และการคำนวณสิทธิประโยชน์ต่างๆ	13
• เงินเดือนที่ใช้สำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญ	13
• วิธีคำนวณบำเหน็จบำนาญ	13
• การขอรับบำเหน็จบำนาญปกติ	14
• บำเหน็จบำนาญพิเศษ	15
• บำเหน็จดำรงชีพ	20
• บำเหน็จตกทอด	21
1.6 การเสียชีวิตรับสวัสดิการด้านบำเหน็จบำนาญของทายาท	25
1.7 เงินเพิ่มจากเงินบำนาญ	26
1.8 เงินช่วยพิเศษ	28
1.9 เงินช่วยค่าครองชีพผู้รับบำนาญ (ช.ค.บ.)	29
1.10 การส่งจ่ายบำเหน็จบำนาญ	35
1.11 การเบิกจ่ายบำเหน็จบำนาญ	36
1.12 การตรวจสอบการจ่ายบำเหน็จบำนาญ	37
1.13 การแสดงการดำรงชีวิตอยู่ของผู้รับบำนาญ	38
1.14 การเปลี่ยนแปลงสถานที่รับบำนาญ	39

2. เงินทดแทนข้าราชการส่วนท้องถิ่นวิสามัญประจำการที่ออกจากราชการ	39
2.1 ข้าราชการส่วนท้องถิ่นวิสามัญประจำการที่มีสิทธิรับเงินทดแทน	40
2.2 การจ่ายเงินทดแทนข้าราชการส่วนท้องถิ่นวิสามัญประจำการ	40
2.3 ข้าราชการส่วนท้องถิ่นวิสามัญประจำการผู้ไม่มีสิทธิได้รับเงินทดแทน	40
2.4 งบประมาณในการจ่ายเงินทดแทนให้แก่ข้าราชการส่วนท้องถิ่นวิสามัญประจำการ	40
3. บำเหน็จลูกจ้าง	40
3.1 ลูกจ้างผู้มีสิทธิรับบำเหน็จ	41
3.2 สิทธิประโยชน์ด้านบำเหน็จของลูกจ้าง	41
• บำเหน็จปกติ	41
• บำเหน็จพิเศษ	43
• บำเหน็จรายเดือน	44
• บำเหน็จพิเศษรายเดือน	45
• บำเหน็จตกทอด	45
4. พังภาพแสดงสิทธิประโยชน์บำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น	47
• ข้าราชการ/พนักงาน และลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	48
• ตำแหน่งครู ครูถ่ายโอน ครูผู้ดูแลเด็ก	49
• ตำแหน่งครูถ่ายโอน/บุคลากรทางการศึกษา ที่เป็นสมาชิก กบข.	50
• ข้าราชการถ่ายโอน เป็นสมาชิก กบข.	51

ส่วนที่ 2 ระเบียบกฎหมาย และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

1. ระเบียบกฎหมาย

• พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2500 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2556)	52
• กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2500	69
• กฎกระทรวงกำหนดอัตราและวิธีการรับบำเหน็จดำรงชีพ พ.ศ. 2548	70
• กฎกระทรวงกำหนดอัตราและวิธีการรับบำเหน็จดำรงชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552	73
• ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546	75
• ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับบำนาญของราชการ ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2522 (ฉบับแรก จนถึงฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2558)	92
• ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับระยะเวลาในการคืน บำเหน็จข้าราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อนับเวลาราชการต่อเนื่อง	114

- ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินทดแทนแก่ข้าราชการส่วนท้องถิ่นวิสามัญ 117
ประจำการที่ออกจากราชการ พ.ศ. 2509
- ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้างของหน่วยการบริหารราชการ 120
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2555)

2. หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ 97/2505 ลงวันที่ 3 มกราคม 2505 เรื่อง สิทธิรับบำเหน็จ 128
บำนาญปกติตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น
- หนังสือกรมการปกครอง ค่วนที่สุด ที่ มท 0313.4/ว 18597 ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2537 132
เรื่อง การนับอายุบุคคล
- หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท 0313.4/ว 1819 ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2544 134
เรื่อง การแสดงเจตนาของผู้รับบำเหน็จตกทอด
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0808.4/ว 591 ลงวันที่ 11 พฤษภาคม 2547 142
(ชักซ้อมกรณีข้าราชการถ่ายโอนไม่มีสิทธิรับเงินเพิ่มร้อยละ 25 จากเงินบำนาญ)
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนมาก ที่ มท 0808.5/ว 468 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2548 144
เรื่อง ชักซ้อมแนวทางและวิธีการขอรับบำเหน็จดำรงชีพของข้าราชการส่วนท้องถิ่น
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0808.5/ว 2598 ลงวันที่ 16 สิงหาคม 2548 146
เรื่อง การเบิกจ่ายเงินบำนาญประจำเดือน
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนมาก ที่ มท 0808.5/ว 2444 ลงวันที่ 30 กรกฎาคม 2552 147
เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขอรับบำเหน็จดำรงชีพกรณีผู้รับบำนาญอายุตั้งแต่
65 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0808.5/ว 53 ลงวันที่ 21 กันยายน 2552 149
นำส่งสำเนาคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.392/2550
ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2550 (กรณีข้าราชการที่โอนมารับราชการส่วนท้องถิ่น
ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2535 เป็นต้นไป ไม่มีสิทธิรับเงินเพิ่มร้อยละ 25 จากเงินบำนาญ)
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0808.5/ว 391 ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2553 164
เรื่อง วิธีปฏิบัติในการขอรับบำเหน็จรายเดือน และบำเหน็จพิเศษรายเดือนลูกจ้างประจำ
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0808.5/ว 726 ลงวันที่ 12 เมษายน 2553 170
เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเงินสมทบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0808.5/4265 ลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2553 172
เรื่อง การหาหรือบำเหน็จดำรงชีพของข้าราชการบำนาญส่วนท้องถิ่นเป็นเงินได้พึงประเมิน
ประเภทที่ได้รับ ยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้หรือไม่

- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0808.5/ว 1050 ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2554 177
เรื่อง การเบิกจ่ายเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับบำนาญของราชการส่วนท้องถิ่น (ช.ค.บ.)
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0808.5/ว 1093 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2554 178
เรื่อง การจ่ายเงินช่วยเหลือพิเศษของข้าราชการส่วนท้องถิ่นผู้รับบำนาญ และข้าราชการส่วนท้องถิ่น
ซึ่งถึงแก่ความตาย
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0808.5/ว 1873 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2555 180
เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้างของหน่วยการบริหารราชการ
ส่วนท้องถิ่น
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0808.5/ว 2131 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2555 184
เรื่อง การตรวจสอบและปรับปรุงทะเบียนข้าราชการบำนาญส่วนท้องถิ่น
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0808.5/ว 4061 ลงวันที่ 30 สิงหาคม 2555 เรื่อง การแสดง 186
เจตนารมณ์ผู้รับบำเหน็จตกทอดของลูกจ้างประจำหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0808.5/ว 896 ลงวันที่ 29 มีนาคม 2556 192
เรื่อง การเบิกจ่ายเงินบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น และบำเหน็จลูกจ้างประจำ
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0808.5/ว 924 ลงวันที่ 3 เมษายน 2556 202
เรื่อง พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2556
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0808.5/ว 3102 ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 209
เรื่อง การคืนบำเหน็จข้าราชการส่วนท้องถิ่นเพื่อนับเวลาราชการต่อเนื่อง
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0808.5/ว 1264 ลงวันที่ 30 พฤษภาคม 2557 210
เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการส่งเงินสมทบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น
กรณีมีการตราข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2557
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ค่วนมาก ที่ มท 0808.5/ว 348 ลงวันที่ 211
18 กุมภาพันธ์ 2558 เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับบำนาญ
ของราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 15) พ.ศ. 2558
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ค่วนมาก ที่ มท 0808.5/ว 2914 ลงวันที่ 214
18 กุมภาพันธ์ 2558 เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับบำนาญ
ของราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 15) พ.ศ. 2558
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ค่วนมาก ที่ มท 0808.5/ว 1294 ลงวันที่ 217
23 มิถุนายน 2558 เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับบำนาญ
ของราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2558

- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ค่วนมาก ที่ มท 0808.5/ 9132 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2558 เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับบำนาญของราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2558 219
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0808.5/ว 3739 ลงวันที่ 3 กรกฎาคม 2558 221
เรื่อง การขอรับบำเหน็จบำนาญของข้าราชการส่วนท้องถิ่นหรือลูกจ้างประจำซึ่งมีกรณีหรือ
ต้องหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือมีกรณีถูกฟ้อง หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา
โดยกรณีหรือคดีอาญายังไม่ถึงที่สุด
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0808.5/ว 1443 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2558 235
เรื่อง ซ่อมความเข้าใจวิธีปฏิบัติกรณีผู้รับบำนาญที่มีการถ่ายโอนภารกิจไปยังองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่ประสงค์ยื่น undo
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0808.5/ว 16669 ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2558 239
เรื่อง การรายงานข้าราชการส่วนท้องถิ่นผู้มีสิทธิจะได้รับบำเหน็จบำนาญในปีงบประมาณ
พ.ศ. 2560 ซึ่งมีอายุจะครบ 60 ปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณ พ.ศ.2559
- หนังสือสำนักงานกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น ค่วนมาก ที่ มท 0808.5/ว 40 , 41 ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2558 เรื่อง ชักซ้อมการส่งเงินสมทบกองทุนบำเหน็จ
บำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 243
- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0808.5/ว 5481 ลงวันที่ 23 กันยายน 2558 เรื่อง แนวทาง 251
การเรียกคืนเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับบำนาญของราชการส่วนท้องถิ่น (ช.ค.บ.)
ซึ่งผู้รับบำนาญพิเศษในฐานะทายาทที่ได้รับไปเกินสิทธิ
- หนังสือกรมบัญชีกลาง ค่วนที่สุด ที่ กค 0406.5/ว 491 ลงวันที่ 3 ธันวาคม 2558 254
เรื่อง การจ่ายเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญ (ช.ค.บ.) สำหรับผู้ที่แสดงความประสงค์
ขอกลับไปใช้สิทธิรับบำนาญตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2494
- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0808.5/ว 20 ลงวันที่ 6 มกราคม 2559 255
เรื่อง การจ่ายเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับบำนาญ (ช.ค.บ.) สำหรับผู้ที่แสดงความประสงค์
ขอกลับไปใช้สิทธิรับบำนาญตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2494

ส่วนที่ 3 ภาคผนวก

- แบบพิมพ์ต่างๆ 257-286
- ตัวอย่างคำสั่งจ่ายบำเหน็จบำนาญ 287-300
- วิธีการคำนวณบำเหน็จบำนาญ 301-318
- ตัวอย่างประเด็นทักท้วงกรณีต่างๆ 319-334